

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen
Postboks 4034, 2306 Hamar

Vår dato	Vår referanse
15.06.2017	2017/3327
Arkiv nr.	Deres referanse
461.2	

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjonsrapport

2017.013.I.FMHE

Hamar kommune,
Postboks 4063,
2306 Hamar

Inspeksjon ved Hamar avløpsnett

Dato for inspeksjonen: 13.06.2017
Rapportnummer: 2017.013.I.FMHE
Saksnr.: 2017/3327

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra Hamar kommune:
Ingrid Edel Bergersen, forvalter VAR
(Full oversikt over deltakere, se pkt. 9)

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie, senioring.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Hamar avløpsnett, 13.06.2017:

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 2 anmerkninger:

- Det foreligger ikke egen prosedyre som beskriver rutiner for gjennomføring, oppdatering og revidering av risikovurderinger.
- Kommunen har ikke gjennomført intern revisjon av internkontrollen for VA-området.

Kommunen bes om å foreta en vurdering av anmerkningene innen **01.10.2017**. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Med hilsen

Kristine Schneede e.f.
ass. miljøverndirektør

Steinar Østlie
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 974 638 215	Eies av: -
Besøksadresse: Vangsvegen 51, 2317 Hamar	Telefon: 62 59 30 00
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130	E-post: postmottak@hamar.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Hamar avløpsnett	Anleggsnr: 0403.0094.01
Kommune: 0403 Hamar	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: 3
Tillatelse gitt: 12.12.2016	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornyelse av avløpsnett
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 2 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen **01.10.2017**.

4. Gebyr for inspeksjonen

Kommunen er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 23.05. og 01.06.2017). Dette betyr at dere skal betale *kr. 14 600* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om fastsettelse av gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens kap 39. Gebyrets størrelse kan klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Det ble ikke avdekket avvik under inspeksjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Det foreligger ikke egen prosedyre som beskriver rutiner for gjennomføring, oppdatering og revidering av risikovurderinger.

Kommentarer:

ROS-analyse for vann og avløp ble gjennomført i 2008. Det er kartlagt og vurdert 9 aktuelle hendelser. Analysen skal gjennomgås og revideres høsten 2017. Det er ikke utarbeidet en egen prosedyre som beskriver hvordan og hvor ofte dette skal utføres.

Anmerkning 2

Kommunen har ikke gjennomført intern revisjon av internkontrollen for VA-området.

Kommentarer:

Det er ikke gjennomført intern revisjon iht. internkontrollforskriften § 5, andre ledd, pkt. 8, for VA-områdets sektorvise internkontroll.

8. Andre forhold

Ifølge felles kommunedelplan vann og avløp for Hamarregionen skal det utarbeides sonevise saneringsplaner med funksjonsmål for hver sone. Dette blir fulgt opp gjennom dokumentet «Mål og tiltaksplan i ulike avløpssoner», som utarbeides av ei samarbeidsgruppa med representanter fra hver kommune og fra Hias.

Hamar må øke innsatsen med sanering og fornyelse av avløpsnett for å nå innlekkingsmålet om maksimalt 40 % innlekking i 2030. Årlig budsjett for VA-saneringer er økt fra ca. 35 mill. til ca. 70 mill. kr per år. Arbeidet utføres i egenregi. Det er fokus spesielt på «verstinger», punktlekkasjer og særlig dårlige ledningsstrek. Det er god forståelse hos nåværende kommuneledelse for å prioritere vedlikehold og fornyelse av ledningsnett. I tillegg til å

unngå videre forfall på nettets tekniske tilstand, er det viktig å redusere påslippene til Hias slik at ikke renseanleggets hydrauliske kapasitet sprenges.

Kommunen har opprettet en «lekkasje-innlekking-gruppe» med 2 personer som reiser rundt og registrerer vannføring, samt 0,5 stilling på IKT. Registrering foretas ved tørrvær og ved regn for å måle forskjellen. Områder med dårlige ledninger kartlegges. Handlingsplan utarbeides ut fra et sett kriterier. AF-ledninger og grøfter med spillvannsledninger i bønn (ofte av støpjern og med utette skjøter) prioriteres. Det utføres visuelle kontroller i åpne kummer hver 14. dag. Det er sanert noen åpne nødoverløp, men flere nye er funnet.

All overløpsdrift i pumpestasjoner registreres med antall ganger, tidsforløp og mengde (m³). Mengde beregnes, noen stasjoner har mengdemåler.

Gjennom felles kommunedelplan vann og avløp er det satt mål for innlekking av fremmedvann og utslipp via overløp. Det er foreløpig ikke satt mål for samlet utslipp og tap fra avløpsnett. Det er satt frist i utslippstillatelsen til å fastsette slikt mål til 31.12.2018. Utlekking vil bli omtalt i den kommende rapporten fra samarbeidsgruppa.

Det skal gjennomføres en benchmarking av nettet i regi av Norconsult for å kartlegge kostnadene ved drift og konsekvenser for gebyrnivået.

Klimatiltak

Utover tiltak for å begrense innlekking på spillvannsledninger, settes det krav til løsninger med lokal overvannshåndtering og visning av flomveier for forretningsbygg, institusjoner m.m. Det settes begrensning på dimensjonering for påslipp til kommunale overvannsledninger. Det skal gjennomføres en studie av overvannsnett for å kunne sette mer differensierte krav. Det er foretatt gjenåpning av bekk ved Jernbanemuseet.

Ledningskart

Ledningskart er oppdatert til enhver tid. Nye strekk legges inn fortløpende. Driftshendelser legges inn i Gemini Portal. Private stikkledninger er delvis registrert i ledningskartverket. Stikkledninger antas å utgjøre 50 % av samlet ledningslengde og 50 % av innlekkingen. Kommunen har alle data om stikkledninger, men mangler skisser. Det skal gjennomføres et prosjekt med scanning av eiendomsarkivet for å digitalisere stikkledningstraseene. Prosjektet forventes å ta 1 ½ år å gjennomføre.

Vedlikehold/drift av ledninger

Det foretas ikke pluggkjøring på nettet. Spyling utføres på faste strekk. Omfang av spyling har økt. Det er bl.a. påkrevet å spyle en del strekninger for å kunne kjøre kamera. Gater med dårlig fall sjekkes vår og høst.

Vannføringsdata brukes i driften for å avdekke tetninger og vannlekkasjer på ledninger. Variasjoner i tilførsler registreres og brukes ut fra personlige erfaringer, det er ikke satt formelle rammer eller grenser for avvik fra normaltilførsler.

Tilknytninger

Virksomheter med oljeutskillere er kartlagt, det er varslet tilsyn ved disse. Det er også stilt krav om innsending av årsrapport. Kommunen har relativt få store bedrifter med påslipp.

Internkontroll

Avvik og driftshendelser, særlig tetninger, registreres i EQS. Hendelser og tiltak gjennomgås på månedlige driftsmøter.

Vi legger til grunn at funksjonsmål for avløpsnett er fastsatt gjennom regional kommunedelplan. Det er ikke satt andre mål for avløpssektoren gjennom internkontrollen.

Det ble ellers avdekket enkelte mangler ved utøvelse av internkontrollen, se anmerkning 1 og 2.

9. Gjennomføring

Deltakere ved inspeksjonen:

• Frantz Olaisen,	Ingeniør VA-drift og beredskap
• Torbjørn Spangen,	Fagarbeider
• Ingrid Edel Bergersen,	Forvalter VAR
• Thomas Hesla,	Driftsleder VA
• Torger Vea,	Ingeniør VA-drift

10. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensnig i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 12.12.2016.